

УДК 343.82

Марисюк Костянтин Богданович –

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального права і процесу
Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»*

Kostiantyn B. Marysiuk –

*doctor of juridical sciences, professor,
professor of criminal law and procedure department
the Training and Scientific Institute of Jurisprudence, Psychology and Innovative Education
Lviv Polytechnic National University
(1/3 Knyaz Roman str., Building 19, Room 304, Lviv)*

Аблякімова Ельмаз Енверівна –

*студентка
Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»*

Elmaz E. Abliakimova –

*student of
the Training and Scientific Institute of Jurisprudence, Psychology and Innovative Education
Lviv Polytechnic National University
(1/3 Knyaz Roman str., Building 19, Room 304, Lviv)*

Злочини проти власності у КК Турецької Республіки

У статті здійснено правовий аналіз системи злочинів противласності у Кримінальному кодексі Турецької Республіки. Встановлено, що у КК Туреччини всі злочини проти власності зосереджені в Розділі X книзі 2. У згаданий розділ увійшли норми про крадіжку, грабіж, розбій та викрадення людей, шахрайство і банкрутство, зловживання довірою, придбання і приховуванні предметів, здобутих злочинним шляхом, незаконне проникнення в чужі володіння, пошкодження майна, несплату за послугу.

Ключові слова: злочин, крадіжка, грабіж, розбій, вимагання, шахрайство.

В статье осуществлен правовой анализ системы преступлений против собственности в Уголовном кодексе Турецкой Республики. Установлено, что в УК Турции все преступления против собственности сосредоточены в разделе X книге 2. В упомянутый раздел вошли нормы о краже, грабеж, разбой и похищение людей, мошенничество и банкротство, злоупотребление доверием, приобретение и сокрытие предметов, добытых преступным путем, незаконное проникновение в чужие владения, повреждение имущества, неуплате за услугу.

Ключевые слова: преступление, кража, грабеж, разбой, вымогательство, мошенничество.

K.B. Marysiuk, E.E. Abliakimova Crimes Against Property in the CC of the Turkish Republic

The article analyzes the legal system of crimes against property in the Criminal Code of the Republic of Turkey. It is established that in the Criminal Code of Turkey all crimes against property are concentrated in Section X of Book 2. The mentioned section includes norms on theft, robbery, burglary and kidnapping, fraud and bankruptcy, abuse of trust, acquisition and concealment of criminally obtained objects, illegal entry into other people's property, damage to property, non-payment for the ambassador.

According to Article 148 "Robbery", a person who, by threatening the life of the owner of the property or the lives of his relatives, by physical violence or encroachment on sexual integrity, or by causing significant

damage to property, or by force, forces another person to surrender his property or agree to that her property is stolen is sentenced to six to ten years in prison.

According to Article 141 "Theft", a person who, without the consent of the owner, appropriated movable property belonging to another person for personal gain or the benefit of others, is punishable by imprisonment for a term of one to three years. In this case, Turkish law is stricter than domestic. According to Article 185 of the Criminal Code of Ukraine, for theft, in addition to imprisonment, there are such alternative punishments as: a fine of fifty to one hundred non-taxable minimum incomes; public work for a period of eighty to two hundred and forty hours; correctional work for up to two years; arrest for up to six months. The second part of this article states that in cases where the robbery is accompanied by aggravating circumstances in the form of intentional infliction of bodily harm, the provisions concerning cases of intentional infliction of bodily harm shall also apply to the guilty person.

In Art. 156 "Fraud" the legislator emphasizes that if a person deceives and deceives someone by cunning and fraud and forces him to act to the detriment of him or others, thus providing undue benefit to himself or a third party, he is punishable by imprisonment for a term of one to three years and a heavy fine in the amount of the benefit received.

If a person in any way destroys, destroys, damages or causes damage to movable or immovable property in private ownership, he is punished by a complaint of the victim imprisonment for a term of one to three years and a heavy fine of 1 to 3 thousand lire.

Keywords: *crime, theft, robbery, robbery, extortion, fraud.*

Актуальність теми. Законодавство будь-якої держави передбачає відповідальність за суспільно-небезпечні діяння, в тому числі і за злочини проти власності. За даними міністерства внутрішніх справ Туреччини, за останні роки в цій державі кількість крадіжок збільшилася на 75%. На нашу думку, це пов'язано з різким ослабленням соціальних цінностей. Випадки крадіжок, зростання яких відзначається з 2011 р., досягли максимального рівня в 2015 р.: якщо у 2011 р. було вчинено 351 тисячу крадіжок, то в 2015 р. ця цифра вже досягла 447 тисяч. Таким чином, крадіжка стала найпоширенішим злочином проти власності[1].

Така статистика доводить, що на сьогоднішній день законодавство у сфері злочинів проти власності не є ефективним і потребує реформ. Можна констатувати, що згадана реформа є однією з найбільш нагальних у кримінальному праві Туреччини [2]

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемамама кримінального права Туреччини загалом та проблемою злочинів проти власності у цій державі зокрема, досі не присвячували своїх досліджень жоден з вітчизняних науковців, хіба що згадуючи про деякі з них у поєднанні з іншими державами.

Не вирішені раніше проблеми Відтак, виходячи з існуючої на сьогодні прогалини у вивченні цієї теми, дослідження потребують фактично всі аспекти, пов'язані з проблематикою

злочинів проти власності у Турецькій республіці.

Мета статті – визначити місце і роль злочинів проти власності у системі злочинів в кримінальному законодавстві Туреччини.; дослідити в межах кримінального права ставлення законодавця до суспільно-небезпечних діянь проти власності, провести порівняльний аналіз із вітчизняною системою злочинів проти власності.

Виклад основного матеріалу. Громадська безпека є однією з головних цілей, до яких прагне будь-яка країна. Основним показником громадського спокою є рівень розвитку соціальних цінностей. На жаль, в останні роки в Туреччині в цьому питанні відзначаються спади, наскільки це можна помітити з статистичних даних. Число затриманих і засуджених осіб в Туреччині з показника в 38 931 осіб в 1994 р. збільшився до 152 335 осіб у 2014 р. Найпоширеніші злочини, за які в 2014 р. були засуджені злочинці: 17% - крадіжки; 14,5% - заподіяння шкоди здоров'ю; 8,2% - ухилення від сплати боргу та банкрутство; 5,2% - вбивства[1].

У кримінальному законодавстві Туреччини всі норми правопорушень проти власності зосереджені в Розділі X книзі II (İKİNCİ KİTAP: ONUNCU BÖLÜM)[3]. Узгаданий розділ увійшли норми про крадіжку, грабїж, розбїй та викрадення людей, шахрайство

і банкрутство, зловживання довірою, придбання і приховуванні предметів, здобутих злочинним шляхом, незаконне проникнення в чужі володіння, пошкодження майна, несплату за послуги[4].

Аналогічно вітчизняному законодавству, розбій і грабіж у КК Турецької республіки відокремлені один від одного. Визначальними ознаками при такому розмежуванні виступають наслідки та спосіб дії правопорушника [5].

Відповідно до статті 148 «Yağma» (грабіж), особа, яка, загрожуючи життю власника майна або життю його рідних, фізичною розправою або посяганням на статеву недоторканість, або нанесенням значної шкоди майну, або застосовуючи силу, примушує іншу особу віддати своє майно або погодитися з тим, що її майно буде викрадено, засуджується до тюремного ув'язнення на строк від шести до десяти років[4].

Цікаво, що за наявності обтяжуючих обставин міра покарання не змінюється. Наприклад, приведення жертви в несвідомий або беззахисний стан (незалежно від використовуваного способу) при вчиненні грабежу буде каратися позбавленням волі на той самий строк.

Про кваліфікований грабіж законодавець згадує у статті 149 «Nitelikli yağma». Якщо грабіж вчинено: з використанням зброї; шляхом вжиття заходів для запобігання впізнання (наприклад, шляхом маскування); групою осіб; за допомогою перехоплення на дорозі або в житловому, офісному будинку або їх прибудовах; щодо особи, яка через власний психічний або фізичний стан не здатна захистити себе; вдавшись до залякування за рахунок існуючих або прийнятих в якості існуючих злочинних організацій; в інтересах злочинної організації; у нічний час, то винний підлягає покаранню у виді тюремного ув'язнення на строк від десяти до п'ятнадцяти років[4].

У частині другій цієї статті зазначено, що у випадку, коли пограбування супроводжується обтяжуючими обставинами у виді умисного заподіяння тілесних ушкоджень, щодо винної особи також застосовуються положення, які стосуються випадків умисного заподіяння тілесних ушкоджень.

Кримінальне законодавство Туреччини передбачає такий вид пом'якшуючих обставин як «Etkin pişmanlık» (сильне/глибоке каяття).

Якщо після вчинення крадіжки, заподіяння шкоди майну, зловживання довірою, шахрайства, фіктивного банкрутства, банкрутства через необережність, але до початку судового розгляду, винна особа, підбурювач або інший співучасник відчувають каяття і готові повністю повернути або відшкодувати збитки, завдані потерпілому, покарання знижується до двох третин строку.

У разі якщо винна особа висловить глибоке каяття після початку судового розгляду, але до винесення рішення, покарання знижується до половини строку.

Важливо зазначити, що для застосування положень про глибоке каяття необхідна згода сторони потерпілого.

Законодавець ставить умови, за дотриманням яких державний позов прокуратурою не порушується. Це можливо, якщо винна особа, підбурювач або співучасник, відчувають каяття, повністю відшкодує збитки, завдані потерпілому, суспільству або юридичній особі до завершення розслідування зі згоди сторони потерпілого.

Окреме місце у системі злочинів проти власності посідає крадіжка, оскільки за статистикою цей вид кримінального правопорушення є найрозповсюдженішим у державі. Відповідно до статті 141 «Hırsızlık» (крадіжка), особа, яка без згоди власника присвоїла рухоме майно, що належить іншій особі, з метою забезпечення особистої вигоди або вигоди інших осіб, карається позбавленням волі на строк від одного до трьох років[4]. У цьому випадку турецьке законодавство є більш суворим, ніж вітчизняне. Відповідно до статті 185 КК України, за крадіжку, окрім позбавлення волі, передбачаються такі альтернативні види покарань, як: штраф від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; громадські роботи на строк від вісімдесяти до двохсот сорока годин; виправні роботи на строк до двох років; арешт на строк до шести місяців[6].

У статті 142 КК Турецької республіки наведені кваліфікуючі ознаки крадіжки. У разі, якщо крадіжка вчиняється:

а) щодо майна, яке перебуває в державних установах і інстанціях, або майна, призначеного для громадського використання або громадського призначення;

б) щодо майна, яке перебуває в транспортному засобі, наданому в громадське користування, або в місцях його прибуття чи відправлення;

в) щодо майна, призначеного для запобігання або зменшення негативних наслідків, які можуть виникнути в результаті стихійного лиха або катастрофи;

г) щодо майна, яке перебуває у відкритому доступі в силу звичаю або в зв'язку з його призначенням, або використанням, - винний засуджується до тюремного ув'язнення на строк від трьох до семи років позбавлення волі[4].

Якщо злочин вчинено:

1) шляхом вилучення речей, які переносяться в руках або на собі, або за допомогою використання спеціальних навичок;

2) користуючись страхом або панікою, викликаними стихійним лихом або надзвичайними подіями;

3) шляхом використання отриманого незаконним шляхом або підробленого ключа або іншого інструменту, використаного для того, щоб відкрити замок або запобігти його закриттю;

4) за допомогою використання інформаційних систем;

5) шляхом вжиття заходів для запобігання впізнання (наприклад, маскування) або неправомірно видаючи себе за офіційну особу;

б) щодо великої або дрібної рогатої худоби;

7) щодо майна, яке перебуває в місці відкритого доступу, але замкненого на замок, або майна, що перебуває під захистом в будівлі або прибудовах, - винна особа карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

Стаття також містить цікаве положення про більш суворе покарання. Якщо злочин скоєно відповідно до підпункту (1), якщо потерпілий через свій фізичний або психічний стан не здатний захистити себе, то призначене покарання збільшується на одну третину.

Якщо злочин вчинено щодо рідких або газоподібних енергоносіїв або на об'єктах, пов'язаних з їх транспортуванням, обробленням чи зберіганням, винна особа засуджується до позбавлення волі на строк від п'яти до дванадцяти років. Якщо злочинні дії вчинені групою осіб, то покарання збільшується на половину і призначається грошовий штраф до десяти тисяч лір.

Якщо для вчинення крадіжки була порушена недоторканність житла чи було пошкоджено майно, то для проведення розслідування і судового переслідування наявність скарги потерпілого не обов'язкова[7].

У разі, якщо в результаті вчинення крадіжки навіть тимчасово відбулося припинення надання послуг загального користування в сфері комунікацій, енергетики, залізничного чи повітряного транспортування, покарання, передбачене положеннями наведеними вище пунктів, збільшується від половини до двох разів.

Кримінальний Кодекс Турецької республіки визначає вчинення злочину в нічний час як обтяжуючу обставину. Відповідно до ст. 143 КК Турецької республіки, у разі вчинення крадіжки в нічний час, покарання збільшується на половину.

Передбачаються випадки, що вимагають більш м'якого покарання, а саме:

А) якщо крадіжка вчинена щодо майна, яке перебуває у спільній власності;

Б) якщо крадіжка вчиняється з метою стягнення заборгованості, заснованої на правових відносинах, - при наявності скарги, винний засуджується до позбавлення волі на строк від двох місяців до одного року або до грошового штрафу [4].

У разі невисокої вартості майна, що є предметом крадіжки, покарання може бути знижено, або, з урахуванням способу вчинення крадіжки та її особливостей, винну особу може бути звільнено від відповідальності.

Якщо крадіжка була вчинена з метою тимчасового використання майна з подальшим поверненням власнику, при наявності скарги, покарання, яке було призначено винній особі, знижується на половину. Однак це положення не застосовується, у разі якщо вкрадене майно було використано для вчинення злочину.

Якщо крадіжка вчинена для задоволення гострої і невідкладної потреби винного, в залежності від особливостей конкретної ситуації, покарання може бути знижено, або винна особа може бути звільнена від відповідальності.

У ст. 156 «Dolandıcılık» (шахрайство) законодавець наголошує, що якщо особа хитрістю і шахрайством вводить когось в оману і змушує його до вчинення дій на шкоду йому або іншим, забезпечуючи таким чином неправомірну вигоду для себе чи третьої особи, вона карається позбавленням волі на строк від одного до трьох років і тяжким грошовим штрафом в розмірі отриманої вигоди[4].

Законодавець відносить правопорушення у виді несплати за послуги до розділу злочинів проти власності. Якщо особа, знаючи про свою неплатоспроможність:

а) зупиняється або проживає в місцях, призначених для тимчасового перебування, таких, як платні пансіони, готелі або заїжджі двори;

б) обідає в ресторанах і подібних місцях;

в) їздить на таксі і подібних засобах пересування, і не платить за рахунком, - вона карається позбавленням волі на строк від п'ятнадцяти днів до трьох місяців і тяжким грошовим штрафом в розмірі десятикратної вартості заборгованості, що виникла.

Якщо особа якимось чином руйнує, знищує, псує або заподіює шкоду рухомому або нерухомому майну, що знаходиться в приватній

власності, вона карається за скаргою потерпілого позбавленням волі на строк від одного до трьох років і тяжким грошовим штрафом в розмірі від 1 до 3 тисяч лір.

Ми бачимо, що у цьому випадку законодавець передбачає альтернативні види покарань. Така тенденція простежується і у санкціях за несплату послуг, шахрайство та розбій.

Висновки: У наведеному дослідженні проаналізовано розділ проти власності в Кримінальному кодексі Турецької республіки; розглянуто санкції, які передбачені за окремі види правопорушень, класифіковано їх за ознаками; визначено позицію законодавця щодо злочинів цього розділу; проведено аналогію деяких покарань із вітчизняним законодавством і зроблено висновок, що в Турецькій республіці гостро стоїть проблема належного покарання злочинців, а також питання способу та терміну такого покарання. Важливо вже зараз почати реформу розділу злочинів проти власності і всього законодавства в цілому для того, щоб досягти однієї з базових цілей будь-якої правової держави – безпеки кожного громадянина та національної безпеки загалом. Проте, не зважаючи на значну кількість проблемних питань, які містить чинне турецьке законодавство у цій сфері, значна кількість його приписів могла б слугувати підґрунтям для подальших реформ кримінального законодавства України.

Список використаних джерел:

1. Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele. Bakanlık Yayın №815, 2018. URL: <https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/IcSite/kom/YAYINLARIMIZ/T%C3%9CRK%C3%87E/2018-RAPORU-TURKCE.pdf>.
2. Раджабова Е. Ш. Уголовное законодательство Турецкой республики: становление и развитие. *Юрист*. 2013. № 1. С. 29-32.
3. Türk ceza kanununun yürürlük ve uygulama Şekli hakkında kanun. Kabul Tarihi: 04.11.2004. №5252. URL: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5252&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>.
4. Türk Ceza Kanunu. Kabul Tarihi: 26.09.2004. №5237. URL: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5237&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>.
5. Мехальчук В. Система покарань за кримінальним кодексом України та Туреччини. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2012. № 3. С. 133-138.
6. Кримінальний кодекс України. Закон від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2001. № 25-26. Ст. 131.
7. Türk Ceza Kanunu. Kabul Tarihi: 26.09.2004. №5237. Madde 116. URL: <https://barandogan.av.tr/blog/mevzuat/tck-madde-116-konut-dokunulmazliginin-ihlali-sucu.html>.

References:

1. KaçakçılıkveOrganize Suçlarla Mücadele. Bakanlık Yayın №815, 2018. URL: <https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/IcSite/kom/YAYINLARIMIZ/T%C3%9CRK%C3%87E/2018-RAPORU-TURKCE.pdf>.
2. Radzhabova E. Sh. Uholovnoe zakonodatelstvo Turetskoi respublyky: stanovlenye y razvytye. *Yuryst*. 2013. № 1. S. 29-32.
3. Türk ceza kanununun yürürlük ve uygulama Şekli hakkında kanun. Kabul Tarihi: 04.11.2004. №5252. URL: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5252&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>.
4. Türk Ceza Kanunu. Kabul Tarihi: 26.09.2004. №5237. URL: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5237&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>.
5. Mekhalchuk V. Systema pokaran za kryminalnym kodeksom Ukrainy ta Turechchyny. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2012. № 3. S. 133-138.
6. Kryminalnyi kodeks Ukrainy. Zakon vid 05.04.2001 № 2341-III. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*. 2001. № 25-26. St. 131.
7. Türk Ceza Kanunu. Kabul Tarihi: 26.09.2004. №5237. Madde 116. URL: <https://barandogan.av.tr/blog/mevzuat/tck-madde-116-konut-dokunulmazliginin-ihlali-sucu.html>.